IntegrA Verein для соціальної інтеграції, інклюзії та сталого розвитку (Австрія)
Українська асоціація дослідників європейських цінностей в освіті (AREVE)
Факультет педагогічних наук DISFOR – Університет Генуї (Італія)
Інститут сервіс менеджменту (Німеччина)
Інститут вищої освіти НАПН України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Сумський національний аграрний університет
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет соціології та соціальної політики УДУ імені Михайла Драгоманова

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної Весняної Школи

«Інклюзія, соціальна відповідальність та підприємництво. Соціальні інновації для розвитку громад та залучення молоді»

для студентів, здобувачів, молодих вчених, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів, представників професійних спільнот та громадянського суспільства

Генуя (Італія) – Берлін (Німеччина) - Київ - Мелітополь (Україна),
17 березня - 18 квітня 2025 року

Весняна школа проводиться в рамках імплементації проєкту Центр досконалості Жана Монне «Європейські Студії соціальних інновацій в освіті» - Jean Monnet Centre of Excellence ESSIE - 101085552 - ERASMUS-JMO-2022-COE та у синергії з проєктами напряму Еразмус+ КА2 «Університети-Громади: Посилення співпраці» 10108307 - UNICOM — ERASMUS-EDU-2022-CBHE та Модулю Жана Монне «Практики соціальної та економічної інклюзії в ЄС» - Jean Monnet Module 101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH. Також відбувається підтримка сталості проєкту напряму Жана Монне Кафедра Жана Монне «Соціальні та культурні аспекти Європейських Студій» (SCAES)620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR. Весняна Школа проводиться за підтримки Національного Еразмус+ Офісу в Україні.

Основні напрями роботи Весняної Школи

1. Третя місія та соціальний вплив університетів для розвитку суспільства.

2. Європейські практики соціальних інновацій та соціального підприємництва.

3. Соціальна згуртованість в Україні: залучення молоді і громад.

4. Соціальна інклюзія, її види та перспективи.

5. Соціальна відповідальність університетів у подоланні кризових станів суспільства.

В рамках Весняної Школи відбувається міжнародне стажування в Університеті Генуї та підвищення кваліфікації від Інституту вищої освіти НАПН України. В програмі Весняної Школи вебінари-тренінги професора Діани Спулбер, воркшопи професора Марії Нестерової, професора Марини Дєліні, провідного наукового співробітника Олени Оржель на теми соціальних

інновацій, соціальної відповідальності, соціальної інклюзії. Також для самостійного вивчення будуть надані курси «Інклюзивна політика ЄС», «Соціальна відповідальність університетів», «Соціальна інклюзія ЄС», «Третя місія університетів» та курс «Соціальне підприємництво та інновації в розвитку університетів та громад», «Європейська політика соціальної згуртованості», «Економічні та правові засади інтеграції та залучення спільнот: Європейський досвід». Окрім онлайн конференції та дистанційних курсів буде надаватись щотижнева менторська підтримка.

Весняна Школа тривала з 17 березня по 18 квітня 2025 р., загальна кількість годин роботи Весняної школи 180 годин (6 кредитів ЄКТС) з відповідним сертифікатом по закінченні, після проходження тестових завдань та присутності онлайн. Учасники отримають нові робочі інструменти з кращих європейських практик в області соціальної відповідальності та інклюзії, соціальної згуртованості, міжкультурного діалогу, ідей соціальних інновацій та принципів залучення спільноти для сталого розвитку університетів та суспільства.

ЗМІСТ

Основні напрями роботи Весняної Школи		**2-4**
ПРОГРАМА роботи Весняної Школи		
	Перший день роботи Весняної Школи 17.03.25.	**4-5**
	Другий день роботи Весняної Школи. 18.03.25	**6-7**
	Третій день роботи Весняної Школи. 19.03.2025	**8-10**
	Четвертий день роботи Весняної школи. 20.03.2025	**11-12**
	П'ятий роботи Весняної Школи. 21.03.25.	**13-15**
МАТЕРІАЛИ ВЕСНЯНОЇ ШКОЛИ *(публікуються в авторський редакції)*		
	Артем АКОПЯН, НК: **Карина БЄЛЯЄВА.** *УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*	**16-20**
	Марина АНІСІМОВА, Ігор МУХІН. *ДЕЯКІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНИ НА ТЛІ ТРИВАЮЧОЇ ВІЙНИ*	**20-24**
	Катерина АНТОНЕНКО. *ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО*	**24-27**
	Ганна АРЄХОВА, Ірина ПОЛІЩУК. *ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ*	**27-31**
	Лілія АТНАЖЕВА. *КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН НА ПРИКЛАДІ ПІЛОТНОГО УКРАЇНО-ПОЛЬСЬКОГО ПРОЕКТУ З НАВЧАННЯ МОЛОДІ ОСНОВАМ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА*	**32-37**
	Ірина БАТАРЕЙНА. *ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В УКРАЇНІ ТА ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ І ГРОМАД*	**37-41**

	Марина БАЧИНСЬКА/ЯКУШЕВІЧ, **Ангелія ВОЛЬСЬКА**. *СОЦІАЛЬНІ ОРІЄНТИРИ ВИКЛАДАЧІВ ІНКЛЮЗИВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ*	**42-45**
	Дар'я БИБИК. *СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЗГУРТОВАНОСТІ СЕРЕД ДІТЕЙ, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ*	**45-51**
	Олександра БІЛА, НК: **Людмила ЧЕРНІЙ**. *РОЛЬ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В СОЦІАЛЬНО – ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*	**51-54**
	Вадим БІЛОУС, НК: **Людмила НЕЇЖПАПА**. *ФОРМУВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ЯК ОСНОВА ЗМІЦНЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*	**54-58**
	Аріана БОЙКО, НК: **Людмила НЕЇЖПАПА**. *СОЦІАЛЬНА РОБОТА У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД РОБОТИ ПІД ЧАС ВІЙН*	**58-61**
	Михайло БОЙЧЕНКО. *ШИРОКЕ І ВУЗЬКЕ ТЛУМАЧЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ*	**61-65**
	Ганна БОНДАРЕНКО, Ніна ЧЕРНОБАЙ, **Сергій БОНДАРЕНКО.** *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗВО: ПРОБЛЕМИ, ДОСЯГНЕННЯ, ІНСТРУМЕНТИ ВПРОВАДЖЕННЯ*	**65-70**
	Юрій БОНДАРЕНКО, НК: **Наталя МИРОШНІЧЕНКО.** *ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ТА ГРОМАД ДО ФАНДРАЙЗЕНГОВОЇ РОБОТИ В БЛАГОДІЙНИХ ФОНДАХ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*	**70-73**
	Роман ВАЙНОЛА, НК: **Олена МАТВІЄНКО**. *ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ*	**74-76**
	Олена ВАКУЛЕНКО, Ірина ПІЄША. *ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ*	**77-82**
	Олена ВАКУЛЕНКО, Яна ПОЛІЩУК. *ВПЛИВ МЕДІАПРОСТОРУ НА ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ СЕРЕД МОЛОДІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ УКРАЇНИ*	**82-87**

	Наталія ВАСЮТКІНА. *ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДІ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД*	**87-90**
	Таміла ВЕГЕРА, НК: **Катерина РОВИНСЬКА**. *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННІ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ*	**91-96**
	Євген ВЕРГЕЛЮК, НК: **Ольга БАБКІНА.** *ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА ЯК ЗАПОРУКА СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ*	**97-102**
	Іван ВЛАСЕНКО. *ПІДПРИЄМНИЦТВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ*	**103-106**
	Сергій ВОЗНЮК, НК: **Марина СОЛЯНИК.** *ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ МОЛОДІ*	**106-108**
	І.С. ВОЛОХОВА, Л.О. БАРДІЯН, А.С. МАКАРЕНКО. *СОЦІАЛЬНА ТА ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ЯК ПРІОРИТЕТ У ВІДНОСИНАХ ОПЛАТИ ПРАЦІ ВИКЛАДАЧІВ*	**109-112**
	Вікторія ВОРОНА. *КВАЛІФІКАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ТРЕТЯ МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ У ПРОЦЕСІ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ*	**113-117**
	Ірина ГАЛЬЧИЧ, НК: **Алла ЯРОШЕНКО.** *ФОРМУВАННЯ МЕДІАЦІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ В УКРАЇНІ*	**118-120**
	Алла ГІРМАН. *СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ВИКЛИКАМ БЕЗПЕКИ ТА КОНФЛІКТАМ*	**120-123**
	Василь ГЛУЩЕНКО, НК: **Ганна РЕДЬКІНА.** *ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ЕПОХУ ІНТЕРНЕТУ: ПОТЕНЦІАЛ ЦИФРОВОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ*	**124-129**
	Тетяна ГОЛУБЕНКО. *СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ ЧЕРЕЗ УЧАСТЬ МОЛОДІ*	**129-133**
	Оксана ГОРОБЧЕНКО, Лариса МИХАЛЬЧИШИНА, Олена ЛИМАР. *СОЦІАЛЬНИЙ БІЗНЕС ЗМІНЮЄ СВІТ НА КРАЩЕ*	**133-137**
	Вероніка ГОРОШКО, Валентина ЗАГАЛЕВИЧ. *СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА*	**137-142**

	Андрій ГРИНЬКІВ *СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (2022-2025)*	**143-147**
	Дмитро ДАКАЛ, НК: **Тетяна ГОЛУБЕНКО**. *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*	**147-150**
	Марія ДЕРЕВ'ЯГА, НК: **Андрій ГРИНЬКІВ.** *ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ЗМІЦНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ*	**150-154**
	Наталія ДЖГУТАШВІЛІ. *СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В РЕАЛІЯХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ*	**154-157**
	Тетяна ДРИГАЧ. *ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МАТЕМАТИКИ*	**157-160**
	О. Ю. ДУБОВИК. *ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК ЯК ФІСКАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПІДТРИМКИ*	**161-164**
	Юрій ДУМА. *УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ КАНАЛІВ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ*	**164-168**
	Христина ДЯТЛОВА. *СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ГРОМАД: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ*	**168-170**
	Катерина ЖМУД. *ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЧЕРЕЗ ІНВЕСТИЦІЇ: РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ПАРТНЕРІВ ТА ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУЦІЙ*	**170-173**
	Олена ЖУРАВЕЛЬ, Ольга ТАРАН, Єлизавета СТАНКОВА. *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ*	**174-176**
	Андрій ЗАМОЖСЬКИЙ, НК: **Мар'я НЕСТЕРОВА.** *СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ В ОСВІТІ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ*	**176-182**

	Андрій ЗАПІТЕЦЬКИЙ. *ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ*	**182-186**
	Roksolana IVANOVA. *THE ROLE OF INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS IN GLOBAL ECONOMIC STABILITY*	**187-189**
	Данило ІЛЮШЕНКО, Олена НОВАКОВА. *МІСЦЕ І ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН В УКРАЇНІ*	**189-192**
	Наталія КАПІТАНЕНКО. *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА*	**192-196**
	Ілліна КАРПЮК. *СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ*	**197-199**
	Олег КАТЕРИНИЧ. *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАУКИ ТА ОСВІТИ У ПОДОЛАННІ КРИЗОВИХ СТАНІВ СУСПІЛЬСТВА*	**200-203**
	Олександр КИРИЧЕНКО, Олександр Наконечний, Євгеній ДЯЧУК. *УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО СУСПІЛЬСТВА*	**203-207**
	Вікторія КОВАЛЕНКО, НК: **Марина СОЛЯНИК**. *ПРИЧИНИ ПРОЯВУ ГЕНДЕРНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ*	**207-211**
	Галина КОВАЛЬЧУК. *РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ – РЕСУРСИ ДЛЯ ЗГУРТОВАНОСТІ ГРОМАД*	**212-216**
	Сергій КОВТУН, НК: **Олена НОВАКОВА.** *ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ФУНДАМЕНТ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ЄДНОСТІ ТА ПІДТРИМКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ*	**216-222**
	Людмила КОМАРНІЦЬКА. *СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*	**222-225**

	Костянтин КОНДОВ. *ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ*	**225-229**
	Анастасія КОНДРАТСЬКА. НК: **Марина СОЛЯНИК** *РОЛЬ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ*	**230-235**
	Сергій КОСТЮЧКОВ. *ІНТЕГРАЦІЯ ІДЕЇ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ*	**235-238**
	Петро КРАВЧУК, НК: **Андрій ЗАМОЖСЬКИЙ**. *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗГУРТОВАНОСТІ СУСПІЛЬСТВА*	**239-243**
	Олена КРАЙНІК, Андрій КУРІС. *МОЛОДІЖНІ ІНІЦІАТИВИ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ*	**243-246**
	Ірина КУДІНОВА. *СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ В СІЛЬСЬКОМУ ТУРИЗМІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ*	**246-251**
	Олександра ЛУЧКО, НК: **Марина СОЛЯНИК**. *ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ СМИСЛИ ТА КОГНІТИВНІ СХЕМИ У РОБОТІ З ДЕПРЕСІЄЮ*	**252-256**
	Олена МАЗУР, НК: **Леся ВОЛЬНОВА**, *ВОЛОНТЕРСТВО В УМОВАХ ВІЙНИ – ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНУ ЗГУРТОВАНІСТЬ*	**256-260**
	Ольга МАЗУР. *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МАРКЕТИНГУ В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ*	**260-263**
	Олег МАЗУРИК, Маргарита ШИРОКОВА. *РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ТРЕТЬОЇ МІСІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД І УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ*	**263-268**
	Олена МАРТИНЕНКО. НК: **Ренате ВАЙНОЛА** *ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ТА ГРОМАД ДО РОБОТИ З БЛАГОДІЙНИМИ ФОНДАМИ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ*	**269-273**

	Оксана МАРУХЛЕНКО, Вероніка ОЛЕЩЕНКО. *ФОРМУВАННЯ НОВОЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМИ ТРЕТЬОЇ МІСІЇ УНІВЕРСИТЕТУ*	**274-278**
	Лариса МИЦИК. *ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ: ОЧІКУВАННЯ І ВИКЛИКИ*	**278-283**
	Оксана МІХЕЄВА. *АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЩОДО ІНТЕГРАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СЕРЕДОВИЩЕ ВЕЛИКОГО МІСТА*	**283-288**
	Людмила МУДРИЄВСЬКА. *ТРЕТЯ МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ*	**288-291**
	Людмила НЕЇЖПАПА. *ОСВІТА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ В УКРАЇНІ*	**291-296**
	Олександр НЕПША. *СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ СОЦІАЛЬНО-ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ: ПРОБЛЕМАТИЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ*	**296-300**
	Юлія НІКОЛАЙЧУК. НК: **Людмила НЕЇЖПАПА.** *ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНИХ І ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СОЦІАЛЬНІЙ ПІДТРИМЦІ РОДИН В УКРАЇНІ*	**300-304**
	Оксана ОПАНАСЕНКО. *СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА МОЛОДІ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ: ПРОБЛЕМИ, ПОТРЕБИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ*	**305-311**
	Олена ОТИЧ. *ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ ТА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У ВИЩІЙ ОСВІТІ ХОРВАТІЇ*	**311-315**
	Карина ПАВЛЕНКО. *ЦИФРОВЕ ПОКОЛІННЯ У ВІДБУДОВІ СУСПІЛЬСТВА: ЯК МОЛОДЬ СПРИЯЄ СОЦІАЛЬНІЙ ЗГУРТОВАНОСТІ ПІСЛЯ ВІЙНИ*	**315-318**

	Андрій ПАЛАМАРЧУК, Вікторія НЕСТЕРОВА. *ІНТЕГРАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДХІД*	**318-321**
	Тетяна ПЕТРЕНКО. *РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ*	**322-327**
	Софія ПІКУЛЬ. НК: **Марина СОЛЯНИК** *ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ДІТЕЙ З РАС*	**327-330**
	Ілля ПІЛЬЩІКОВ. *НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРЕТЬОЇ МІСІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ В УКРАЇНІ*	**330-335**
	Khrystyna PLETSAN. *DEVELOPMENT OF CREATIVITY THROUGH SOCIAL INNOVATION IN EDUCATION: ANALYSIS OF EUROPEAN PRACTICES*	**335-344**
	Плоткін ДАНІЇЛ. НК: **Олена КАРАМАН.** *ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ ЯК МЕХАНІЗМ ЗГУРТОВАНОСТІ ГРОМАД У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ВПО*	**344-348**
	Валерія ПОГОРІЛА, Ріна ФРІДМАН. НК: **Марина СОЛЯНИК.** *СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ*	**349-352**
	Ірина ПОЛІЩУК. *ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПІДТРИМЦІ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: МЕХАНІЗМИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*	**352-355**
	Микола ПОПОВ, Віталій РИБАК. *СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В КОНТЕКСТІ «ПАРТНЕРСТВА БІАРРІЦ»*	**356-359**
	Максим ПОРИЦЬКИЙ, **Олена ВАКУЛЕНКО.** *ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ОДНА З ВАЖЛИВИХ СКЛАДОВИХ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ*	**359-363**
	Дмитро ПРИЙМАК. НК: **Інна ІВЖЕНКО** *ВАЖЛИВІСТЬ ЗГУРТОВАНОСТІ МОЛОДІ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ*	**363-365**

	Inna PRONOZA. *POLITICAL SOCIALIZATION OF YOUTH IN THE CONDITIONS OF HYBRID THREATS: CHALLENGES FOR SOCIAL COHESION IN UKRAINE*	**365-369**
	Viktoriia PUSTOVA. *STEAM EDUCATION AS A DRIVING FORCE FOR SOCIAL CHANGE IN THE LEARNING PROCESS*	**369-373**
	Еліна РЕПІК. НК: **Андрій ГРИНЬКІВ** *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТІВ У ПОДОЛАННІ КРИЗОВИХ СТАНІВ СУСПІЛЬСТВА: ЗАПОБІГАННЯ ВИГОРАННЮ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ*	**373-376**
	Ілля РИБАЛКО, НК: **Карина БЄЛЯЄВА**. *СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРУ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ ДНІПРОВСЬКОГО РАЙОНУ МІСТА КИЄВА*	**377-382**
	Катерина РОВИНСЬКА. *МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ НА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я*	**382-386**
	Анастасія РОЗВАД. *СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ ТА ВИКЛИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ*	**386-390**
	Сніжана РОМАНЕНКО, НК: **Андрій ЗАМОЖСЬКИЙ** *СОЦІАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО*	**390-394**
	Наталія РОМАНОВА. *МОЛОДІЖНА АКТИВНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ*	**394-398**
	Костянтин РУССО, Інна ІВЖЕНКО. *ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ОПТИМІЗАЦІЇ РОБОТИ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ГРУП ЗА ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ*	**399-402**
	Наталія САФОНІК. *ЕКОНОМІЧНА ІНКЛЮЗІЯ В КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ*	**403-407**

	Віталій СВІРІДОВ, НК: **Андрій КОЗЕНЮК**. *РОЛЬ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНІЙ ІНТЕГРАЦІЇ*	**408-411**
	Тетяна СЕРГІЄНКО. *КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА*	**411-416**
	Софія СЕРМАН, НК: **Іванна ТКАЧ** *ПРОБЛЕМА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ*	**417-421**
	Світлана СКРЕБОВСЬКА, О.Є. ІГОЛЬНИКОВ. *ФОРМУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДІ (ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД)*	**421-425**
	Юлія СОПРОНЮК, НК: **Марина СОЛЯНИК** *АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЖІНКАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ*	**425-428**
	Олександр СТРЕТОВИЧ. *СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ УКРАЇНЦІВ — ЗАПОРУКА ПЕРЕМОГИ*	**429-432**
	Валерій ТАНЦЮРА, НК: **Ренате ВАЙНОЛА.** *СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСОБИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ В ГРОМАДІ СІМЕЙ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ (З ДОСВІДУ РОБОТИ КИЇВСЬКОГО МІСЬКОГО ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ)*	**433-436**
	Анна ТАЩЕНКО. *(НЕ)СПРАВЕДЛИВИЙ СВІТ І УКРАЇНА: ДИНАМІКА ОЦІНОК СТУДЕНТАМИ ВНЗ МЕДІЙНИХ ОБРАЗІВ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ*	**437-446**
	Нікіта ТИМОФЄЄВ, НК: **Ірина ЯСТОЧКІНА**. *ДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ*	**446-448**
	Дарина ТКАЧЕНКО, НК: **Марина СОЛЯНИК** *ПИТАННЯ СІМ'Ї ТА ДИТИНСТВА В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ*	**449-452**

	Михайло ФЕДОРОВ. НК: **Наталія ЛЕВЧЕНКО**. *ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ У ВОЛОНТЕРІВ ДОБРОЧИННОСТІ ТА ПРОВЕДЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ*	**452-457**
	Валентина ХОДЗИЦЬКА. *МЕЖІ ЗВІТУВАННЯ: РОЗКРИТТЯ ПРИНЦИПУ ЛАНЦЮГА ВАРТОСТІ В СТАНДАРТАХ ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ*	**458-461**
	Ірина ХОЖИЛО. *СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ ЯК ПРІОРИТЕТНА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ*	**461-465**
	Людмила ХОМЕНКО. *СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СУПРОТИВУ УКРАЇНЦІВ*	**466-468**
	Тетяна ХРИСТОВА, Владислав ПЮРКО. *РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ МОЛОДІ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ*	**468-472**
	Леся ЧЕРВОНА, Наталія ЛАКУША. *СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ: ДОСВІД СТУДЕНТСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В КНУБА*	**472-475**
	Людмила ЧЕРНІЙ. *ВПЛИВ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ СОЦІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ*	**476-479**
	А.М. ШАНДАР. *ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ*	**479-482**
	Тетяна ШВЕЦЬ. *СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ – АМБАСАДОРИ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ ГРОМАДИ*	**482-485**
	Валерій ШЕВЧЕНКО, НК: **Ірина ПОЛІЩУК**. *СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ СІМЕЙ З ДІТЬМИ*	**486-489**

	Oleksiy SHEVCHENKO. *SOCIAL INNOVATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE IMPLEMENTATION OF LAND REFORM USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE METHODS*	**489-491**
	Олексій ШЕЛЕСТ. *СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ В КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЯХ*	**492-494**
	Ярина ШКУРА, НК: **Антоніна ВОЛОСЕНКО.** *ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ ЯК ФОРМА ДОПОМОГИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ*	**495-499**
	Олександра ЩИГОЛЬ, НК: **Ірина ПОЛІЩУК.** *ЗМІСТ ТА ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї В РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА*	**499-503**
	Наталія ЮЗІКОВА. *ВІД ПРАВОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ДО СОЦІАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ: РОЛЬ МОЛОДІ У ЗМІЦНЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ В УКРАЇНИ*	**503-508**
	Олена ЯРМОЛЮК. *ОБЛІК СОЦІАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ*	**508-514**
	Алла ЯРОШЕНКО. *ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УСПІШНОЇ МЕДІАЦІЇ*	**514-518**
	Ірина ЯСТОЧКІНА. *УНІВЕРСИТЕТ ЯК ПРОСТІР ПОДОЛАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТРИВОГИ: АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ*	**518-522**
ЗМІСТ		**523-534**

умова створення безпечного і комфортного освітнього середовища закладу освіти : збірник матеріалів наук.-практ. конф. (м. Кам'янець-Подільський, 17 травня. 2021 р.). Кам'янець-Подільський. 2021.

2. Гапоненко О. Соціальна робота та роль соціально орієнтованих неурядових організацій. *Соціальна політика і соціальна робота*. №4, 2005 р. С. 22-25.

3. Павловський М.А. Стратегія розвитку суспільства: Україна і світ (економіка, політологія, соціологія). Київ: Техніка, 2001, 312 с.

Дар'я БИБИК,
доктор філософії в галузі соціальної роботи, доцент,
старший дослідник зі спеціальності
231 «Соціальна робота»,
доцент кафедри соціальної освіти та соціальної роботи Факультету
соціології та соціальної політики
УДУ імені Михайла Драгоманова

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЗГУРТОВАНОСТІ СЕРЕД ДІТЕЙ, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ

В умовах війни діти стикаються з численними стресовими факторами: втратою рідних, вимушеним переселенням, руйнуванням звичного способу життя. Ці обставини часто призводять до почуття ізоляції, тривожності, втрати довіри до оточення. Тому формування соціальної згуртованості є ключовим завданням в соціально-педагогічній роботі з такими дітьми.

Згуртована група створює для її учасників відчуття безпеки, емоційної підтримки, стабільності. Діти, які відчувають свою належність до спільноти, легше адаптуються до нових умов, долають травматичний досвід і будують позитивні міжособистісні стосунки. Відсутність соціальних зв'язків створює відчуття соціальної ізоляції, що в свою чергу підвищує ризик розвитку асоціальної або агресивної поведінки. Соціальна згуртованість сприяє

формуванню позитивних норм поведінки в групі, розвитку емпатії та відповідальності. Оскільки багато дітей, що постраждали від війни, змушені були змінити місце проживання, школу, оточення, згуртована дитяча спільнота в сукупності з родиною та іншими представниками близького оточення допомагає їм інтегруватися в нові колективи, знижуючи рівень стресу та тривожності.

Соціальна згуртованість передбачає розвиток у дітей навичок співпраці, вирішення конфліктів, підтримки одне одного. Це важливі компетенції для мирного життя та побудови демократичного суспільства.

Проблема формування соціальної згуртованості дітей, які постраждали від війни, в Україні є маловивченою. Серед дослідників, що присвятили свої дослідження вказаній та суміжній тематиці варто відзначити Бибик Д. □1□, Коваленко В. □2□, Савельчук І □3□, Слюсаренко Н., Панагушина О. □4□, Так, Савельчук І. в дослідженнях зазначає, що аналізуючи складні умови формування особистості сучасних дітей та молоді, в соціально-психологічній роботі необхідно зосередити увагу саме на формуванні в них життєстійкості, здатності будувати плани на майбутнє, визначати пріоритети та вміти шукати шляхи розвитку в злагодженій взаємодії із соціумом. Дослідниця наголошує на важливості врахування викликів, з якими молодь стикається та ще зіткнеться в умовах воєнного та післявоєнного стану Україні □3□.

Також існують організації та дослідницькі центри, які активно займаються вивченням цієї проблематики:

1. Міжнародний фонд «Відродження» у своєму звіті підкреслює важливість соціальної згуртованості та соціального капіталу для відновлення суспільства, зокрема в контексті дітей, які постраждали від війни.

2. Аналітичний центр Cedos представив результати дослідження щодо соціального відновлення та згуртованості в Україні, надаючи рекомендації для інклюзивного відновлення та зміцнення соціальної згуртованості, що стосується і дітей, постраждалих від війни.

3. Програма розвитку ООН в Україні (ПРООН) також презентувала звіт, який аналізує поточний стан соціальної згуртованості в Україні та висвітлює, як українці, включаючи дітей, справляються зі складними соціальними, політичними та економічними викликами, спричиненими війною

4. Інститут молоді провів дослідження впливу війни на молодь в Україні, надаючи рекомендації щодо підтримки та залучення молоді до процесу відновлення після війни.

Соціально-педагогічні технології згуртування, що спрямовані на розвиток у дітей почуття єдності, співпраці, взаєморозуміння та підтримки у групі, спрямовані на формування безпечного соціального середовища, яке сприяє емоційному відновленню, адаптації та соціалізації дітей, котрі постраждали від війни.

Характеризуючи соціально-педагогічні технології згуртованості дітей особливо варто наголосити на їх орієнтації на гуманістичний підхід (кожна дитина визнається унікальною особистістю з правом на повагу, підтримку та прийняття, а педагог відіграє роль фасилітатора та модератора, який сприяє розвитку дружніх стосунків і довіри). Соціально-психологічні технології згуртування дітей передбачають участь у спільних проектах, іграх, тренінгах, спрямованих на досягнення спільної мети. В результаті чого виникає почуття єдності, формується навичка співпраці.

Соціальний педагог, який здійснює свою професійну діяльність з метою формування соціальної згуртованості серед дітей, має подбати про:

- активне залучення кожного члена групи в колективне життя групи (ротація ролей, участь у прийнятті рішень, оцінка діяльності групи спільно);
- створення емоційно безпечного середовища, основними ознаками якого є довіра, взаємоповага, відсутність осуду;
- підтримку розвитку соціально-емоційної компетентності, що виявляється у вмінні дітей розпізнавати власні емоції та емоції інших, виявляти емпатію (ігри на емоційний інтелект, казкотерапія, рольові ігри);

- інтерактивність і ігрові методи, які підвищують рівень емоційного залучення, формують позитивну атмосферу в групі;
- рефлексивність процесу, що відбувається у форматі регулярного обговорення того, що відбувається в групі, аналізі власних дій та вражень (рефлексивні хвилинки, щоденники вражень, зворотний зв'язок).

Основними видами соціально-педагогічних технологій формування соціальної згуртованості дітей є: тренінги групової взаємодії, арт-терапевтичні практики, проєктна діяльність (соціальні та волонтерські проєкти), казкотерапія, психодрама, рольові ігри, медіація та техніки вирішення конфліктів. Ці технології дають змогу формувати середовище довіри, співпраці й взаємопідтримки, що вкрай важливо для дітей у кризових ситуаціях. Формування згуртованості в дитячих групах, що постраждали від війни, потребує особливого підходу. Діти часто мають травматичний досвід, відчувають втрату безпеки, довіри й належності до колективу. Тому соціально-педагогічні технології мають бути спрямовані на відновлення емоційної стабільності, розвитку взаємодопомоги та формування позитивної ідентичності групи.

В таблиці наведено характеристику основних технологій, що довели свою ефективність у формуванні згуртованості дітей, що постраждали від війни (таблиця 1).

Таблиця 1

Соціально-педагогічні технології згуртування дітей

	Технологія	**Мета**	**Форми роботи**	**Ефект**
	Технологія арт-терапії	зняття емоційної напруги, самовираження і створення	спільне малювання, виготовлення колажів, ліплення, театралізовані	зниження тривожності, підвищення довіри в групі

		безпечного середовища	вистави	
	Тренінги згуртованості та командної взаємодії	формування взаєморозуміння, підтримки, розвиток навичок співпраці	ігри на командоутворення, вправи на розвиток комунікації, тренінги вирішення конфліктів	формування комунікативних навичок та досвіду вирішення конфліктів
	Методика «Коло довіри»	надання кожній дитині права висловитись, бути почутою без осуду	регулярні зустрічі у форматі «відкритого кола», де діти діляться емоціями та думками.	підвищення рівня емпатії та згуртованості
	Соціальні проєкти та волонтерська діяльність	розвиток відповідальності, залучення дітей до спільної корисної справи	участь у акціях допомоги іншим постраждалим, висадження дерев, організація свят для молодших дітей	діти відчувають свою значущість, зміцнюється дух співробітництва
	Психодрамат ерапія та казкотерапія	опрацювання травматичного досвіду у	розігрування ситуацій, створення	програвання реальних життєвих ситуацій у

		безпечній формі, розвиток емпатії	власних історій	форматі казки та драми.
	Медіаційні технології	навчання дітей мирному врегулюванню конфліктів	Проведення бесід та кола взаємодопомоги, де педагог як медіатор допомагає групі знайти компроміси й зберігати взаємоповагу	формування комунікативних навичок та досвіду вирішення конфліктів

Отже, формування соціальної згуртованості серед дітей, постраждалих від війни, є надзвичайно актуальним і необхідним кроком на шляху до їхньої психосоціальної реабілітації. Згуртованість групи допомагає дітям відновити віру в людей, зменшує наслідки травматичного досвіду та сприяє побудові безпечного й підтримувального середовища.

Список використаних джерел

1. Бибик Д., Савельчук І. Соціальна згуртованість молоді в Україні в умовах воєнного стану. Social Work and Education. 2023. Vol. 10. No. 1. P. 7-16. DOI:10.25128/2520-6230.23.1.1

2. Коваленко В. Є. Соціалізація особистості в умовах сучасних викликів. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2020. №7 (338). С. 5-15.

3. Савельчук І. Б. Очікування та орієнтація на майбутнє: виклики під час війни для сучасної учнівської та студентської молоді. Післявоєнний світ: люди, проблеми, цінності: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної

конференції (15.04.2022 р., м. Київ). Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2022. С. 67-68.

4. Слюсаренко Н. В., Панагушина О. Є. Організаційно-педагогічні основи соціалізації підлітків у молодіжних організаціях: навчальний посібник. Херсон: Айлант, 2020. 146 с.

Олександра БІЛА
здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,
спеціальність 054 Соціологія,
УДУ імені Михайла Драгоманова
Науковий керівник: **Людмила ЧЕРНІЙ**
Кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри соціології
та публічних комунікацій,
УДУ імені Михайла Драгоманова

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В СОЦІАЛЬНО – ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Громадська думка, беззаперечно, є важливим соціальним феноменом, що визначає напрями розвитку суспільства, впливає на прийняття політичних рішень і формує суспільні пріоритети. Вона є результатом масових переконань, оцінок і настроїв, які виникають у відповідь на соціально-політичні процеси в країні. В Україні громадська думка завжди мала особливе значення, адже саме вона була тим фактором, що визначав напрямок суспільного розвитку. Сучасна громадська думка стала набагато сильнішим та потужнішим інструментом впливу на державотворчі процеси. Громадська думка здійснює соціальний контроль, роль якого полягає в сприянні соціальній інтеграції й у забезпеченні